

אדר תשע"ט

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

בשורת הישועה מפי המצורעים בשער שומרון

לפרשת מצורע (על פי שיעור של הרב אלחנן סמט)

וַיֹּאמֶר, וַיִּקְחוּ-נָא חֲמֹשֶׁה מִן-הַסּוּסִים הַנְּשָׂאִים אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ-בָהּ, הַנֶּסֶם כָּל-הַהֲמוֹן (הַמּוֹן) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ-בָהּ, הַנֶּסֶם כָּל-הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ; וְנִשְׁלַחְהָ, וְנִרְאָה. יָד וַיִּקְחוּ, שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים; וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה-אָרֶם, לֵאמֹר--לָכוּ וּרְאוּ. טו וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם, עַד-הַיַּרְדֵּן, וְהִנֵּה כָל-הַדָּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים, אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אָרֶם בַּחֲפָזָם (בְּחִפְזָם); וַיֵּשְׁבוּ, הַמְּלָאכִים, וַיִּגְדּוּ, לַמֶּלֶךְ. טז וַיֵּצֵא הָעַם--וַיִּבְזּוּ, אֶת מַחֲנֵה אָרֶם; וַיְהִי סָאָה-סֵלֶת בְּשֶׁקֶל, וְסֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל--כְּדָבָר ה'. יז וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ, עַל-הַשְּׁעָרִים, וַיִּרְמְסוּהוּ הָעַם בְּשֶׁעָר, וַיָּמָת: כָּאֲשֶׁר דָּבָר, אִישׁ הָאֶ-לְקִים, אֲשֶׁר דָּבָר, בְּרַדְת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. יח וַיְהִי, כְּדָבָר אִישׁ הָאֶ-לְקִים, אֶל-הַמֶּלֶךְ, לֵאמֹר: סֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל, וְסָאָה-סֵלֶת בְּשֶׁקֶל, יִהְיֶה כְּעַת מִחֵר, בְּשֶׁעָר שְׁמֶרוֹן. יט וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֶ-לְקִים, וַיֹּאמֶר, וְהִנֵּה ה' עֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם, הִיְהִי כְּדָבָר הַזֶּה; וַיֹּאמֶר, הִנֵּךְ רֵאָה בְּעֵינֶיךָ, וּמִשָּׁם, לֹא תֹאכַל. כ וַיְהִי-לוֹ, כֵּן; וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעַם בְּשֶׁעָר, וַיָּמָת.

2. ויקרא י"ג, מה-מו:

וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנֵּגַע בְּגִדּוֹ יִהְיֶה פְרָמִים, וְרֹאשׁוֹ

יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעֲטָה, וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא.

כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יְטָמֵא, טָמֵא הוּא

בְּדָד יֵשֵׁב, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ.

3. משנה כלים פ"א מ"ז:

עירות המוקפות חומה מקודשות ממנה (- מארץ ישראל בכללה) שמשלחין מתוכן את המצורעים.

4. מסכת פסחים:

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מפני מה לא נתקדשו שערי ירושלים? מפני שמצורעין מגינין תחתיהן, בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.

5. ברייתא במסכת יומא כג, ע"א:

מעשה בשני כוהנים שהיו שניהן שווין ורצין ועולין בכבש (- כדי שהמנצח בתחרות יזכה בתרומת הדשן של

1. מלכים ב' פרק ז':

א וַיֹּאמֶר אֵלִישַׁע, שְׁמַעוּ דְבַר-ה': כֹּה אָמַר ה', כְּעַת מִחֵר סָאָה-סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל--בְּשֶׁעָר שְׁמֶרוֹן. ב וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-לַמֶּלֶךְ נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ אֶת-אִישׁ הָאֶ-לְקִים, וַיֹּאמֶר, הִנֵּה ה' עֹשֶׂה אַרְבּוֹת בְּשָׁמַיִם, הִיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה; וַיֹּאמֶר, הִנֵּכָה רֵאָה בְּעֵינֶיךָ, וּמִשָּׁם, לֹא תֹאכַל. {פ}

ג וַאֲרַבְּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מְצָרְעִים, פָּתַח הַשְּׁעָר; וַיֹּאמְרוּ, אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ, מַה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה, עַד-מָתַנּוּ. ד אִם-אֲמַרְנוּ נְבוֹא הַעִיר וְהָרַעַב בְּעִיר, וּמָתַנּוּ שָׁם, וְאִם-יִשְׁבְּנוּ פֹה, וּמָתַנּוּ; וְעַתָּה, לָכוּ וּנְפַלֵּה אֶל-מַחֲנֵה אָרֶם--אִם-יַחֲיִינוּ נַחֲיָה, וְאִם-יָמִיתָנוּ, וּמָתַנּוּ. ה וַיִּקְמוּ בְנִשְׁף, לְבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אָרֶם; וַיָּבֹאוּ, עַד-קִצֵּה מַחֲנֵה אָרֶם, וְהִנֵּה אִין-שָׁם, אִישׁ. ו וַאֲ-דָנִי הַשְּׁמִיעַ אֶת-מַחֲנֵה אָרֶם, קוֹל רֶכֶב קוֹל סוּס--קוֹל, חֵיל גָּדוֹל; וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֲחִיו, הִנֵּה שָׂכַר-עָלִינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחַתִּים וְאֶת-מַלְכֵי מְצָרִים--לְבוֹא עָלֵינוּ. ז וַיִּקְוֹמוּ, וַיִּנּוּסוּ בְנִשְׁף, וַיַּעֲזְבוּ אֶת-אֲהֻלֵיהֶם וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם, הַמַּחֲנֶה כָּאֲשֶׁר-הָיָא; וַיִּנְסוּ, אֶל-נַפְשָׁם. ח וַיָּבֹאוּ הַמְּצָרְעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצֵּה הַמַּחֲנֶה, וַיָּבֹאוּ אֶל-אֲהֵל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף זָהָב וּבְגָדִים, וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ; וַיֵּשְׁבוּ, וַיָּבֹאוּ אֶל-אֲהֵל אַחֵר, וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם, וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ. ט וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים, הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בְּשָׂרָה הוּא, וְאֲנַחְנוּ מַחֲשִׂים וְחִפְיָנוּ עַד-אוֹר הַבֶּקֶר, וּמִצָּאֵנוּ עוֹוֹן; וְעַתָּה לָכוּ וְנִבְאָה, וְנִגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ. י וַיָּבֹאוּ, וַיִּקְרָאוּ אֶל-שְׁעָר הַעִיר, וַיִּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר, בָּאנוּ אֶל-מַחֲנֵה אָרֶם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם: כִּי אִם-הַסּוּס אֲסוּר וְהַחֲמוֹר אֲסוּר, וְאֲהֻלִים כָּאֲשֶׁר-הֵמָּה. יא וַיִּקְרָא, הַשְּׁעָרִים; וַיִּגִּידוּ, בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה. יב וַיִּקַּם הַמֶּלֶךְ לִילָה, וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדּוֹ, אִגִּידָה-נָא לָכֶם, אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אָרֶם: יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ, וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה לְהַחֲבֶה בַּהַשְׂדָּה (בְּשָׂדָה) לֵאמֹר, כִּי-יֵצְאוּ מִן-הַעִיר וְנִתְפָּסִים חַיִּים, וְאֶל-הַעִיר נָבֵא. יג וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי

ארבעה מצורעים לה בשרו בשורה
לא בשרו בשורת הדרור
כשומרון במצור – כל הארץ כולה,
וכבד הרעב מנשא.

אך אני לא אבה בשורת גאולה,
אם מפי מצורע היא תבוא.
הטהור יבשר וגאל הטהור
ואם ידו לא תמצא לגאול –
אז נבחר לי לנפול ממצוקת המצור
אור ליום בשורה הגדול.

16. מל"ב י"ג, כג:

וַיַּחַן יְהוָה אֶתְּם וַיִּרְחַמֶּם,
וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
וְלֹא אָבָה הַשְּׁחִיתֶם
וְלֹא הַשְּׁלִיכֶם מֵעַל פְּנֵיו עַד עֶתְהָ.

17. ויקרא י"ג, מו:

"כל ימי אשר הנגע בו יטמא, טמא הוא, בדד ישב מחוץ
למחנה מושבו".

המזבח). קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו, נטל
סכין ותקע לו בלבו... בא אביו של תינוק (-זה שנרצח)
ומצאו כשהוא מפרפר. אמר: הרי הוא כפרתכם, ועדיין
בני מפרפר ולא נטמאה סכין! ללמדך, שקשה עליהם
טהרת כלים יותר משפיכות דמים.

6. מסכת עבודה זרה (כז ע"ב) בשמו של ר' יוחנן:

ספק חי ספק מת – אין מתרפאין מהן (- שהסבירות
שהגוי יהרוג את היהודי גדולה, ועדיף לא להתרפא
ממנו, שאולי יחיה מחוליו). ודאי מת – מתרפאין מהן (-
שהרי בלאו הכי הוא עומד למות, ואולי ירפאנו הגוי).

"האיכא חיי שעה

"לחיי שעה לא חיישינן".

ומנא תימרא (- ומניין תאמר) דלחיי שעה לא חיישינן?
דכתיב "אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר – ומתנו
שם". והאיכא (- והרי יש) חיי שעה? אלא לאו, לחיי
שעה לא חיישינן.

7. איכה ד', ט:

טוֹבִים הָיוּ חַלְלֵי חָרֵב מִחַלְלֵי רָעַב
שָׁהֶם יָזְבוּ מִדְּקָרִים מִתְּנוּבַת שְׂדֵי.

8. רש"י:

ומצאנו עוון – מתחייבים אנו למלכות.

9. רלב"ג:

אם אנחנו שותקים ונמתין עד אור הבקר, ידעו זה
ישראל ומצאנו עונש על אשר לא בשרנו הבשורה
הזאת.

10. מסכת סוטה מז ע"א - מאמרו של ר' יוחנן:

"וארבעה אנשים היו מצורעים" – אמר ר' יוחנן זה
גיחזי ושלושת בניו.

11. בין סיפור גחזי לסיפור המצורעים:

(ה', כג) וַיִּצַר כְּכָרִים כְּסָף ... (גיחזי)

(ז', ח) וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם כְּסָף וְזָהָב (המצורעים)

... וּשְׁתֵּי חֲלָפוֹת בְּגָדִים (גיחזי)

... בְּגָדִים (המצורעים)

(ה', כד) ... וַיִּפְקֹד בְּבַיִת ... (גיחזי)

... וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ (נמצורעים)

12. מל"ב ה', כו:

"העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים..."

13. מל"ב ח', ד:

וְהַמְלִיךְ מִדְּבַר אֶל גַּחְזִי נֶעַר אִישׁ הָאֵל-לֵהִים לֵאמֹר:
סִפְרָה נָא לִי אֵת כָּל הַגְּדִלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵי שָׁעָ.

14. מל"ב ה', כז:

"וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם"

"ויצא מלפניו מצרע כשלג".

15. רחל המשוררת, בשירה 'יום בשורה' (מהדורת דבר

עמ' סא):

בשכבר הימים האויב הנורא

את שומרון הביא במצור;